

АУДИТ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Дослідження прибутку та рентабельності виробництва стають основою вивчення вітчизняних підприємств, адже саме ці показники характеризують основу діяльності та формують фінансовий результат. Одним із найсуттєвіших впливів на прибуток здійснює собівартість продукції. Собівартість реалізованої продукції є одним із важливих показників, який використовується для оцінки фінансових результатів суб'єкта господарювання, саме тому інформація про собівартість реалізованої продукції у фінансовій звітності повинна бути достовірною, повною, неупередженою та відповідати якісним характеристикам підготовки фінансової звітності відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Відповідно й для аудиторської перевірки собівартість реалізованої продукції є важливим об'єктом аудиту. Для підвищення якості проведення аудиторської перевірки важливе значення мають використання практичних аспектів організації та методики проведення аудиту, до яких відносяться план аудиту, тест оцінки внутрішнього контролю собівартості реалізованої продукції, програму аудиту, робочі документи аудитора. У процесі виробництва та реалізації продукції підприємство здійснює багато витрат, які мають різні класифікації. Витрати – це сукупність видатків підприємства, пов'язаних із виробництвом продукції, наданням послуг, виконанням робіт та їхньою реалізацією, виражена у грошовій формі [3].

Основна мета аудиту собівартості продукції полягає в складанні аудитором висновку про відповідність облікової інформації у фінансовій звітності щодо собівартості продукції, нормативним документам. Аудит собівартості продукції на підприємстві передбачає вивчення виробничих процесів, їх структури, доцільності та послідовності. Якість аудиторської діяльності залежить від сумлінності проведеної роботи до початку аудиторської перевірки: ознайомлення з специфікою роботи клієнта, отримання ретроспективної інформації про діяльність, встановлення і прийняття умов і зобов'язань підприємства і аудиторської фірми, планування аудиту.

Важливо перед початком аудиту провести попередній огляд, який відбувається з метою оцінки сильних і слабких сторін внутрішнього

контролю, процесу виробництва і виникнення витрат. Для цього необхідно використовувати методи і прийоми, які розробляються аудиторською фірмою, а також спеціальні аудиторські процедури.

Під час такого тестування аудитор визначає: чи інтерпретуються в наказі про облікову політику витрати, які відносяться на виробництво, відповідно до П(С)БО; чи не змінюється протягом звітного періоду облікова політика щодо визначення витрат на виробництво і собівартості продукції; чи дотримуються на підприємстві вимог, встановлених наказом про облікову політику [2].

Наступним кроком аудитора є прийняття рішення щодо методу організації перевірки (суцільна, вибіркова, аналітична) та кількості аудиторських процедур, які будуть необхідними для підготовки об'єктивного аудиторського висновку. При аудиторській перевірці, як правило, немає можливості перевірити всю документацію на підприємстві, пов'язану з бухгалтерським обліком витрат виробництва в силу вартісних і часових обмежень. Тому аудитори обмежуються вибіркою, використанням статистичної чи нестатистичної методики. Проте при застосуванні вибіркової перевірки можуть бути невиявлені найбільш суттєві помилки. Як наслідок, одним з шляхів правильності застосування вибірки, на нашу думку, є правильний вибір залежно від мети аудиту системи показників, які відображають якісні і кількісні характеристики підприємства.

На підставі загального плану аудиту виробничої собівартості продукції, аудитор складає програму аудиту виробничої собівартості продукції, яка представляє собою деталізований загальний план аудиторської перевірки.

Загальний план для проведення аудиту виробничої собівартості продукції складається з таких етапів:

1. Підготовчий (Обмін листами, укладанням договору, ознайомлення з діяльністю підприємства: опитування, тестування).
2. Основний (Перевірка залишків незавершеного виробництва на початок періоду. Перевірка дотримання підприємством умов облікової політики. Перевірка правильності оформлення первинних документів. Перевірка правильності розрахунку собівартості матеріалів, списаних на виробництво. Перевірка правильності віднесення заробітної плати до виробничої собівартості. Перевірка правильності віднесення ЄСВ до виробничої собівартості. Перевірка правильності віднесення амортизації основних засобів до виробничої собівартості. Перевірка правильності розподілу загальноновиробничих витрат. Перевірка

правомірності та своєчасності включення витрат до складу виробничої собівартості продукції. Перевірка правильності розрахунку виробничої собівартості продукції. Перевірка правильності відображення кореспонденції рахунків з обліку витрат на виробництво продукції. Перевірка відповідності даних обліку виробничої собівартості між бухгалтерськими регістрами та фінансовою звітністю).

3. Заключний (Систематизація й обґрунтування отриманої на попередніх етапах інформації, аналіз, складання звіту й аудиторського висновку).

Програма аудиту відображає організацію та мето-дику проведення аудиторської перевірки. Методика аудиту повинна виділяти бухгалтерський та юридичний аспекти проведення аудиторської перевірки. Це означає, що аудиторські процедури повинні відображати не тільки перевірку рахунків обліку, регістрів обліку, фінансової звітності, але й законність операцій відповідно до чинного законодавства.

Організація аудиторської перевірки передбачає до-кументальне оформлення аудиту, яке складається з оформлення робочих документів і підсумкових доку-ментів. Робочі та підсумкові документи забезпечують методологічний підхід до проведення аудиторської перевірки. Необхідно мати типові форми робочих документів, які складаються для виявлення типових помилок, що значно полегшує роботу аудитора, економить час на оформлення робочого документу.

Отже, перевірка достовірності собівартості продукції промислового підприємства є головною ціллю визначеної аудиторської перевірки. Оптимізації собівартості продукції може відбуватися шляхом впровадження нових технологій виробництва, зменшення постійних витрат внаслідок збільшення масштабів виробництва, зміни якості та структури продукції, більш ефективного використання наявних ресурсів та додаткове використання відходів виробництва. Специфіка проведення аудиту собівартості продукції залежатиме насамперед від специфіки галузі, в якій працює підприємство, а також від конкретних організаційно-технологічних особливостей досліджуваного підприємства, на що і варто звернути особливу увагу аудитору під час перевірки. Аудит собівартості продукції дасть змогу уникнути фактів завищення ціни на продукцію окремого підприємства, правильно визначити реально отриманий підприємством прибуток і, відповідно до цього, обчислити величину податку на прибуток, а також зможе попередити факти розкрадання на підприємстві [1].

Практичний аспект аудиту собівартості реалізованої продукції полягає у розробці загального плану аудиту, програми аудиту собівартості реалізованої продукції. Програма аудиту у логічній послідовності відслідковує процес визначення собівартості реалізованої продукції, її відображення на рахунках обліку, в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

Література:

1. Адамик О. В. Інформаційна технологія автоматизованого вирішення задач обліку необоротних активів [Текст] / О. В. Адамик // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 11 трав. 2016 р.] / редкол. : З. В. Гуцайлюк, В. А. Дерій, Г. П. Журавель [та ін.]. - Тернопіль : ТНЕУ, 2016. - С. 29-31.
2. Адамик О.В. Інформаційна технологія автоматизованого обліку запасів // Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації. – 2018. – С. 12
3. Подмешальська Ю. В. Удосконалення методики аудиту собівартості реалізованої продукції / Ю. В. Подмешальська, А. В. Косяк // Інвестиції: практика та досвід. - 2019. - № 5. - С. 51-57.
4. Череп О. Г. Собівартість промислової продукції / О. Г. Череп, І. Д. Момот // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки. - 2018. - № 1. - С. 87-93.
5. Черешнюк О. М. Концепція аналізу ефективності реалізації проектів. Економічний і соціальний розвиток України в ХХІ столітті : національна візія та виклики глобалізації : зб. тез доп. П'ятнадцятої Ювілейної Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених [м. Тернопіль, 29-30 берез. 2018 р.]. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - С. 228-230.